

SADRŽAJ

PRVI DEO

POJAM I BIĆE NARODA

a) Ko stvara narod?	10
b) Iz čega nastaju narodi i njihova mitologija?	13
v) Kako nastaju narodi i njihova mitologija?	16
g) Radi čega je narod i njegova mitologija?	20

ISTORIJSKI NAČIN BIĆA MODERNOG NARODA

a) Tvarni momenat	36
Biće	37
Znanje	40
b) Oblikovni momenat	41
Biće	41
Znanje	48
v) Tvorni momenat	51
Biće	51
Znanje	64
g) Svrhovni momenat	65

POJAM I BIĆE SRPSKE NACIJE

a) Tvarni momenat	70
Biće	70
Znanje	73

b) Oblikovni momenat	75
Biće	75
Znanje.	80
Tvorni momenat	84
O nužnosti privatne volje (autoritarne vlasti) u modernoj srpskoj istoriji	91

PRVA POJAVA I OSTVARENJE KONZERVATIVNE IDEJE

Unutrašnja politika	99
Garašanin kao Solon.	100
Garašanin kao Pizistrat	102
Spoljna politika.	109
Prelazak konzervativne ideje u privatnu volju kneza Mihajla	119

PRVA POJAVA LIBERALNE IDEJE

Programski osnov liberalne ideje	127
Vladimir Jovanović.	128
Mihajlo Polit-Desančić	139
Ostvarenje liberalne praktičke ideje – Jovan Ristić	154
Privatna volja i samovolja kneza Milana	161

RADIKALNA IDEJA

Koreni radikalizma	176
Živojin Žujović.	179
Dragiša Stanojević	183
Svetozar Marković	185
Pojava radikalne ideje.	195
Ostvarenje radikalne ideje	207

DRUGA POJAVA KONZERVATIVNE IDEJE

Ostvarenje konzervativne ideje u vremenu balkanskih ratova	231
Ostvarenje konzervativne ideje u Prvom svetskom ratu.	238
Prelazak konzervativne ideje u privatnu volju regenta Aleksandra	258

DRUGI DEO

- Dokument 1 – BERLINSKI MEMORANDUM
AUSTRO-UGARSKE, NEMAČKE I RUSIJE NAMENJEN
TURSKOJ O OČUVANJU STATUSA QUO NA BALKANU
od 12. maja 1876. 361
- Dokument 2 – (TAJNI) SPORAZUM IZ RAJHŠTATA,
26. jun (8. jul) 1876. 365
- Dokument 3 – TAJNA AUSTRO-RUSKA KONVENCIJA,
15. januar 1877. 367
- Dokument 4 – TAJNA BUDIMPEŠTANSKA KONVENCIJA,
15. januar 1877. 372
- Dokument 5 – PRELIMINARNI (SANSTEFANSKI)
RUSKO-TURSKI MIR, ZAKLJUČEN
19. februara (3. marta) 1878. 375
- Dokument 6 – MEMOAR J. RISTIĆA KONGRESU
U BERLINU, 12. (24) jun 1878. 390
- Dokument 7 – BERLINSKI PROTOKOL BR. 10
(o Crnoj Gori) 395
- Dokument 8 – BERLINSKI UGOVOR, potpisan 13. jula 1878. 402
- Dokument 9 – GOVOR J. RISTIĆA NA TAJNOJ SEDNICI
NARODNE SKUPŠTINE U KRAGUJEVCU,
13. (25) jul 1878. 424
- Dokument 10 – (TAJNI) SAVEZNI UGOVOR IZMEĐU
AUSTRO-UGARSKE I NEMAČKE, Beč, 7. oktobar 1879. 430
- Dokument 11 – KONKORDAT ZAKLJUČEN IZMEĐU
AUSTROUGARSKE VLADE I VASELJENSKE
PATRIJARŠIJE, Carigrad, 31. mart 1880. 432
- Dokument 12 – (TAJNI) TROJECARSKI SAVEZNI UGOVOR
AUSTRO-UGARSKE, NEMAČKE I RUSIJE,
Berlin 18. jun 1881. 435
- Dokument 13 – TAJNA KONVENCIJA IZMEĐU SRBIJE I
AUSTRO-UGARSKE, 28. jun 1881. 438
- Dokument 14 – UGOVOR O TROJNOM SAVEZU IZMEĐU
NEMAČKE, AUSTRO-UGARSKE I ITALIJE,
Beč, 20. maj 1882. 441
- DEKLARACIJA MINISTARA INOSTRANIH POSLOVA
TRI DRŽAVE DATA KAO DODATAK UGOVORU
O TROJNOM SAVEZU, 20. maj 1882. 444
- Dokument 15 – NOTA BUGARSKE VLADE SILAMA
(O AKTU AGRESIJE SRBIJE), Sofija, 17. novembar 1885. 445
- Dokument 16 – UGOVOR O MIRU IZMEĐU KRALJEVINE
SRBIJE I KNEŽEVINE BUGARSKE, 3. mart 1886. 447

Dokument 17 – (TAJNI) UGOVOR »O BEZBEDNOSTI« IZMEĐU RUSIJE I NEMAČKE, Berlin 6. (18) jun 1887.....	449
Dokument 18 – (TAJNI) AUSTROUGARSKO-ENGLESKI UGOVOR O ISTOČNOM PITANJU,	452
Dokument 19 – (TREĆI) UGOVOR O TROJNOM SAVEZU, Berlin, 6. maj 1891.....	454
Dokument 20 – (TAJNI) AUSTROUGARSKO-RUSKI SPORAZUM O BALKANU UTVRĐEN RAZMENOM NOTA, 8. (17) maj 1897.....	459
Dokument 21 – PROJEKAT O AUTONOMIJI MAKEDONIJE, ALBANIJE, STARE SRBIJE I ODRINA, maj 1902.....	461
Dokument 22 – MIRCŠTETSKI PROGRAM REFORMI RUSIJE I AUSTRO-UGARSKE ZA MAKEDONIJU, 24. oktobar 1903.....	465
Dokument 23 – TAJNI POLITIČKI DODATAK SRPSKO-BUGARSKOM UGOVORU O PRIVREDNOJ SARADNJI, 12. april (30. mart) 1904.....	467
Dokument 24 – <i>AIDE-MEMOIRE</i> RUSIJE (IZVOLJSKOG) AUSTRO-UGARSKOJ, Sankt Peterburg, 19. jun (2. jul) 1908.....	469
Dokument 25 – <i>AIDE-MEMOIRE</i> AUSTRO-UGARSKE (ERENTALA) RUSIJI, Semering, 27. avgust 1908.....	473
Dokument 26 – PISMO CARA FRANJE JOSIFA O INKORPORACIJI BOSNE I HERCEGOVINE, 5. oktobar 1908.....	476
Dokument 27 – PROTESTNA NOTA SRBIJE VELIKIM SILAMA POVODOM ANEKSIJE BOSNE I HERCEGOVINE, 7. oktobar (24. septembar) 1908.....	479
Dokument 28 – PISMO ERENTALA BILOVU O BOSANSKOJ KRIZI 1908–1909, 15. oktobar 1908.....	481
Dokument 29 – (TAJNI) UGOVOR IZMEĐU SRBIJE I CRNE GORE, Beograd, 24. oktobar 1908.....	485
Dokument 30 – AUSTRIJSKO-TURSKI UGOVOR O KOMPENZACIJAMA ZA ANEKSIJU BOSNE I HERCEGOVINE, 26. februar 1909.....	487
Dokument 31 – PISMO KANCELARA BILOVA PURTALESU O BOSANSKOJ KRIZI 1908–1909, 21. mart 1909.....	490
Dokument 32 – IZJAVA (NOTA) SRPSKOG POSLANIKA U BEČU CARSKOJ I KRALJEVSKOJ VLADI, 31. mart 1909. (u ime svoje vlade).....	492
Dokument 33 – RAZMENA NOTA O UKIDANJU ČLANA XXV I JEDNOG DELA ČLANA XXIX BERLINSKOG UGOVORA, mart/april 1909.....	493

Dokument 34 – UGOVOR O PRIJATELJSTVU I SAVEZU IZMEĐU KRALJEVINE SRBIJE I KRALJEVINE BUGARSKE, Sofija, 29. februar (13. mart) 1912.....	499
Dokument 35 – TAJNI DODATAK Ugovoru o prijateljstvu i savezu između Kraljevine Srbije i Kraljevine Bugarske.....	502
Dokument 36 – VOJNA KONVENCIJA IZMEĐU KRALJEVINE SRBIJE I KRALJEVINE BUGARSKE, Beograd–Sofija 29. april (12. maj) 1912.	505
Dokument 37 – REZIME NOTE SRBIJE BUGARSKOJ PO PITANJU REVIZIJE SAVEZNIČKOG UGOVORA, Beograd, 12. (25) maj 1912.	511
Dokument 38 – SPORAZUM IZMEĐU SRPSKOG I BUGARSKOG ĐENERALŠTABA, Varna, 18. jun (1. jul) 1912.....	522
Dokument 39 – SPORAZUM IZMEĐU SRPSKOG I BUGARSKOG GENERALŠTABA ZA SLUČAJ RATA BUGARSKE I RUMUNIJE, Varna, 18. jun (1. jul) 1912.	526
Dokument 40 – SPORAZUM IZMEĐU SRPSKOG I BUGARSKOG GENERALŠTABA ZA SLUČAJ RATA SRBIJE I BUGARSKE SA TURSKOM, 19. jun (2. jul) 1912.	529
Dokument 41 – SPORAZUM MEĐU SRPSKIM I BUGARSKIM GL. ĐENERALŠTABOM, Sofija 15. (28) septembra 1912.	532
Dokument 42 – POLITIČKA KONVENCIJA IZMEĐU KRALJEVINE SRBIJE I KRALJEVINE CRNE GORE, Cetinje, 23. septembar (6. oktobar) 1912.....	534
Dokument 43 – VOJNA KONVENCIJA IZMEĐU KRALJEVINE SRBIJE I KRALJEVINE CRNE GORE, Cetinje, 23. septembar (6. oktobar) 1912.....	536
Dokument 44 – SAOPŠTENJE VELIKIH SILA PORTI O REFORMAMA KOJE TREBA UVESTI U UPRAVU EVROPSKE TURSKE, 10. oktobar 1912.....	539
Dokument 45 – ODGOVOR PORTE NA SAOPŠTENJE AMBASADORA VELIKIH SILA, 14. oktobar 1912.	540
Dokument 46 – IZJAVA NEMAČKOG CARA VILJEMA II PRILIKOM OBAVEŠTENJA DA TURSKA TRAŽI POSREDOVANJE SILA KOD BALKANSKIH POBEDNICA, 4. novembar 1912.....	542
Dokument 47 – (PETI) UGOVOR O TROJNOM SAVEZU IZMEĐU AUSTRO-UGARSKE, NEMAČKE I ITALIJE, Beč 5. decembar 1912.	543

Dokument 48 – ODLUKA LONDONSKE KONFERENCIJE AMBASADORA VELIKIH SILA O OBRAZOVANJU AUTONOMNE ALBANIJE, 17. decembar 1912.	546
Dokument 49 – (UTVRĐIVANJE SEVERNE I SEVEROISTOČNE GRANICE ALBANIJE, Londonska konferencija, 17. april 1913).....	547
Dokument 50 – PROTOKOL O ZAKLJUČENJU UGOVORA O SAVEZU IZMEĐU GRČKE I SRBIJE, 22. april (5. maj) 1913.	549
Dokument 51 – VOJNA KONVENCIJA IZMEĐU KRALJEVINE GRČKE I KRALJEVINE SRBIJE, Solun, 1. (14. maj) 1913.....	552
Dokument 52 – UGOVOR O MIRU IZMEĐU TURSKE I BALKANSKIH SAVEZNIKA, London 17. (30) maj 1913.....	556
Dokument 53 – UGOVOR O SAVEZU IZMEĐU KRALJEVINE GRČKE I KRALJEVINE SRBIJE, Atina, 19. maj (1. jun) 1913.....	560
Dokument 54 – VOJNA KONVENCIJA IZMEĐU KRALJEVINE GRČKE I KRALJEVINE SRBIJE, Atina, 19. maj (1. jun) 1913.....	564
Dokument 55 – PROTOKOL O ZAJEDNIČKOM PLANU OPERACIJA ZA SRPSKU I GRČKU VOJSKU, Solun, 19. maj (1. jun) 1913.....	570
Dokument 56 – NOTA SRBIJE BUGARSKOJ, 7. (20) jun 1913.....	573
Dokument 57 – NOTA BUGARSKE VLADE SRBIJI (KOJOM SE ODBIJA REVIZIJA SAVEZNOG UGOVORA), 19. jun 1913.....	575
Dokument 58 – DEKLARACIJA SA SKUPA AMBASADORA, London, 1. (14) jul 1913.....	580
Dokument 59 – TELEGRAM N. PAŠIĆA SA KONFERENCIJE U BUKUREŠTU MIP-u SRBIJE, 1. avgust 1913.....	582
Dokument 60 – MANIFEST KR. SRPSKE VLADE Beograd, 25. (12) jula 1914.....	584
Dokument 61 – REGENT ALEKSANDAR SRPSKOJ VOJSCI Kragujevac, 22. jula (4. avgust) 1914.....	586
Dokument 62 – AUSTROUGARSKI DEMARŠ (ULTIMATUM) SRBIJI, 23. jul 1914.....	588
Dokument 63 – NOTA AUSTRO-UGARSKE O OBJAVI RATA SRBIJI, Beč, 28. jul 1914.....	592
Dokument 64 – PROKLAMACIJA FRANJE JOSIFA O RATU AUSTRO-UGARSKE PROTIV SRBIJE, 29. jul 1914.....	593

Dokument 65 – UGOVOR O SAVEZU IZMEĐU NEMAČKE I TURSKE, Carigrad, 2. avgust 1914. (projekat)	595
Dokument 66 – RATNI CILJEVI SRBIJE NIŠKA DEKLARACIJA N. PAŠIĆ – M. SPALAJKOVIĆU 21./8. septembra 1914.	597
Dokument 67 – NIŠKA DEKLARACIJA. IZJAVA VLADE KRALJEVINE SRBIJE Niš, 24. novembra/7. decembra 1914.....	599
Dokument 68 – REGENT ALEKSANDAR SRPSKOJ VOJSCI, Kragujevac, 7. jan. 1915. (25. dec. 1914.).	601
Dokument 69 – (TAJNI) LONDONSKI UGOVOR ITALIJE SA SILAMA ANTANTE, 13/26. april 1915.	602
Dokument 70 – KOLEKTIVNA SAVEZNIČKA NOTA SRBIJI ZA KOMPENZACIJE BUGARSKOJ, 21. jul (3. avgust) 1915.....	609
Dokument 71 – TELEGRAMI KRALJU PETRU I OD RUSKOG CARA, BRITANSKOG I ITALIJANSKOG KRALJA I PREDSEDNIKA FRANCUSKE, 28. jul (10. avgust) 1915.....	611
Dokument 72 – SAVEZNIČKA OBEĆANJA (MEMOAR) SRBIJI U DESET TAČAKA, 2. (15) avgust 1915.....	614
Dokument 73 – ODGOVOR SRPSKE VLADE ŠEFOVIMA SAVEZNIČKIH DRŽAVA NA TELEGRAME KRALJU PETRU, 13. avgust 1915.	616
Dokument 74 – PROGLAS O OSNIVANJU JUGOSLOVENSKOG ODBORA, London–Pariz, 1. oktobra 1915.	619
Dokument 75 – OBJAVA RATA BUGARSKE SRBIJI, 14. oktobar 1915.....	621
Dokument 76 – IZ PISMA F. SUPILA JUGOSLOVENSKOM ODBORU, 5. juna 1916.....	622
Dokument 77 – DEKLARACIJA JUGOSLOVENSKOGA KLUBA, Beč, 30. maja 1917.....	624
Dokument 78 – KRFSKA DEKLARACIJA Deklaracija (I z j a v a)	625
Dokument 79 – IZ WILSONOVE PORUKE KONGRESU Washington, 8. januara 1918.	629
Dokument 80 – OPŠTA REZOLUCIJA KONGRESA POTLAČENIH NARODA AUSTRO-UGARSKE Rim, 10. april 1918.....	632
Dokument 81 – DEKLARACIJA NARODNOG VIJEĆA SLOVENACA, HRVATA I SRBA, Zagreb, 19. oktobra 1918.	633

Dokument 120 – NEMAČKI RATNI PLAN PROTIV JUGOSLAVIJE, 27. mart 1941.	844
Dokument 121 – DIREKTIVA VOĐE NEMAČKOG RAJHA ADOLFA HITLERA POTČINJENIM KOMANDAMA ZA SARADNJU SA SVOJIM SAVEZNICIMA U RATU PROTIV JUGOSLAVIJE, Berlin, 3. april 1941.....	848
Dokument 122 – UGOVOR O PRIJATELJSTVU I NENAPADANJU IZMEĐU KRALJEVINE JUGOSLAVIJE I SAVEZA SOVJETSKIH SOCIJALISTIČKIH REPUBLIKA, Moskva, 5. april 1941.	851
Dokument 123 – PISMO VOĐE NEMAČKOG RAJHA ADOLFA HITLERA PREDSEDNIKU ITALIJANSKE VLADE BENITU MUSOLINIJU (O POLITICI PREMA JUGOSLAVIJI), Berlin, 5. april 1941.	853
Dokument 124 – IZJAVA VLADE NEMAČKOG RAJHA O NAPADU NA JUGOSLAVIJU, Berlin, 6. april 1941.	857
Dokument 125 – PROGLAŠENJE »NEZAVISNE DRŽAVE HRVATSKE«.....	866
Dokument 126 – PRIVREMENE SMERNICE VRHOVNE KOMANDE VERMAHTA O RASPARČAVANJU KRALJEVINE JUGOSLAVIJE, Berlin, 12. april 1941.....	868
Dokument 127 – AKT O KAPITULACIJI VOJSKE KRALJEVINE JUGOSLAVIJE, Beograd, 17. april 1941.....	871
Literatura	877
Registar imena	881
Registar pojmova	887
Sadržaj	891